

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อศึกษาการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว และภาวะสุขภาพครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ที่อาศัยอยู่ในอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนครั้งของการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายสูงสุด ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีจำนวนครอบครัวทั้งหมด 16,489 ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปเลือกค่าของตัวอย่าง (Herbert & Raymond, 1963) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 313 ครอบครัว (ตาราง 20 ภาคผนวก ข) สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 321 ครอบครัว

การเลือกตัวแทนครอบครัวในการตอบแบบสอบถามเป็นการเลือกโดยกำหนดคุณสมบัติของตัวแทนครอบครัว ดังต่อไปนี้

1. มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป มีความเข้าใจ และสามารถสื่อสารด้วยการพูดและฟังภาษาไทยได้
2. ตัวแทนครอบครัวและครอบครัวต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น้อยกว่า

6 เดือน

3. เป็นครอบครัวที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

4. ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของตัวแทนครอบครัว และข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา อาชีพ โครงสร้างครอบครัว รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และผลกระทบต่อครอบครัวจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีระบบของนิวแมน (Neuman Systems Model) (Neuman, 2002) ครอบคลุมสิ่งที่เข้ามารบกวนครอบครัว 3 ส่วน คือ สิ่งรบกวนจากภายในสมาชิกครอบครัว จำนวน 7 ข้อ สิ่งรบกวนระหว่างสมาชิกในครอบครัว จำนวน 7 ข้อ สิ่งรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกครอบครัว จำนวน 14 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ครอบครัวรับรู้สถานการณ์ดังกล่าวรบกวนครอบครัวในระดับน้อยมาก หรือไม่มีเลย
- 2 หมายถึง ครอบครัวรับรู้สถานการณ์ดังกล่าวรบกวนครอบครัวในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ครอบครัวรับรู้สถานการณ์ดังกล่าวรบกวนครอบครัวในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ครอบครัวรับรู้สถานการณ์ดังกล่าวรบกวนครอบครัวในระดับสูง
- 5 หมายถึง ครอบครัวรับรู้สถานการณ์ดังกล่าวรบกวนครอบครัวในระดับสูงที่สุด

การแปลผลคะแนนการรับรู้ของสิ่งรบกวนครอบครัวโดยรวมและรายด้าน แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้การแบ่งแบบอันตรภาคชั้น ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ระหว่าง 1 - 5 ผู้วิจัยได้คำนวณช่วงคะแนนในแต่ละระดับ (ชูศรี, 2544) ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับคะแนน}}$$

$$\text{ได้ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

การแปลผลคะแนน

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33	หมายถึง	ครอบครัวรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัวในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67	หมายถึง	ครอบครัวรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัวในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00	หมายถึง	ครอบครัวรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัวในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวและภาวะสุขภาพครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีระบบของนิวแมน (Neuman Systems Model) (Neuman, 2002) ประกอบด้วยข้อคำถามครอบคลุมการตอบสนองของครอบครัว 5 ด้าน ดังนี้ ด้านกายภาพ จำนวน 6 ข้อ ด้านจิตใจ จำนวน 4 ข้อ ด้านสังคมวัฒนธรรม จำนวน 5 ข้อ ด้านพัฒนาการ จำนวน 4 ข้อ และด้านจิตวิญญาณ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง ครอบครัวตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวในเรื่องดังกล่าวในระดับน้อยมากหรือไม่มีเลย
- 2 หมายถึง ครอบครัวตอบสนองในเรื่องดังกล่าวในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ครอบครัวมีการรับรู้การตอบสนองในเรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ครอบครัวมีการรับรู้การตอบสนองในเรื่องดังกล่าวในระดับสูง
- 5 หมายถึง ครอบครัวมีการรับรู้การตอบสนองในเรื่องดังกล่าวในระดับสูงที่สุด

แปลผลคะแนนระดับการรับรู้การตอบสนองของครอบครัว แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้หลักการแบ่งแบบอัตรภาคชั้น ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ระหว่าง 1 - 5 ผู้วิจัยได้คำนวณช่วงคะแนนในแต่ละระดับ (ชูศรี, 2544) ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ได้ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

การแปลผลคะแนน

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ครอบครัวยอมรับสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ครอบครัวยอมรับสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ครอบครัวยอมรับสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวในระดับดี

แปลผลคะแนนภาวะสุขภาพครอบครัวจากค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว แบ่งค่าคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ

การแปลผลคะแนน

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ครอบครัวมีภาวะสุขภาพไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ครอบครัวมีภาวะสุขภาพเสี่ยง

คะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ครอบครัวมีภาวะสุขภาพดี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ประเมินภาวะสุขภาพครอบครัว

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว และแบบสอบถามระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวและภาวะสุขภาพครอบครัว ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีระบบของนิวมาน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านครอบครัว 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานจังหวัดชายแดนภาคใต้ 1 ท่าน หลังผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว และแบบสอบถามระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับครอบครัวที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 ครอบครัว แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว ทั้งฉบับเท่ากับ .93 และแบบสอบถามระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว ทั้งฉบับเท่ากับ .94

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งอธิบายให้ทราบว่า การยินยอมเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง และมีสิทธิที่จะตอบตกลงหรือปฏิเสธก็ได้ หรือในระหว่างที่เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิที่จะขอยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล และการขอลอนตัวจะไม่มีผลกระทบใดๆ รวมทั้งไม่มีผลกระทบต่อ การรับบริการของโรงพยาบาลทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ และปกปิดแหล่งที่มาของข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น (ภาคผนวก ก)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ

- 1.1 เสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา
- 1.2 เสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านความเห็นชอบจากกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประเมินงานวิจัยด้านจริยธรรมคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 1.3 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลระแงะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขออนุญาตในการเก็บข้อมูล

2. ขั้นตอนการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

- 2.1 เมื่อพบผู้มีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้วิจัยแนะนำตัวและอธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย และชี้แจงการพิทักษ์สิทธิให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบ โดยบอกถึงการตอบรับหรือปฏิเสธ จะไม่มีผลกระทบต่อ การรับบริการรักษาพยาบาล และหากมีข้อสงสัยสามารถซักถามเพิ่มเติมได้
- 2.2 เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ก่อนนำข้อมูลที่ได้นำประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวและข้อมูลทั่วไปของครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน
3. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน
4. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะสุขภาพครอบครัวโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ